

KÄYNNISSÄ OLEVIA TUTKIMUKSIA

TUTKIMUS YHDYSVALLOISTA LÄHETE- TYISTÄ SUOMENKIELISISTÄ RADIO- OHJELMISTA

”Moskovan Tiltu” oli sotavuosina tunnettu radio-ohjelma Suomessa. ”Tiltu” esiintyi Neuvostoliiton radion suomenkielisissä propagandaohjelmissa, joilla silloisissa oloissa pyrittiin vaikuttamaan suomalaisten mieliloihin.

Etterissä oli kuitenkin noina vuosina suomenkielistä tarjontaa myös läntisestä maailmasta. Ennen muuta BBC Lontoosta ja OWI (Office of War Information) Yhdysvalloista lähettivät omia ohjelmiaan Suomeen.

Miten näitä ohjelmia Suomessa kuunneltiin ja millä tavalla ne vaikuttivat mieliloihin, tätä ei toistaiseksi ole paljontaan tutkittu. Nyt kuitenkin amerikansuomalainen valtiotieteilijä ja Suomen historian tuntija, emeritusprofessori **John I. Kolehmainen** tutkii amerikkalaisten ohjelmien merkitystä sekä sotavuosina että sodan jälkeen. Professori Kolehmainen oleskeli vaimonsa kanssa viime syksynä noin kuukauden Suomessa keräämässä aineistoa. Erityisesti hän on pyrkinyt selvittämään eri arkistoista, missä määrin näitä lähetyksiä on Suomessa seurattu. Hän on saanut havaita, että sodanai-kaisten lähetyksen seuranta oli Suomessa niin hyvin järjestettyä, että täällä nauhoitettiin kaikki suomenkieliset ohjelmat. Tämä aineisto on litteroituina suomalaisissa arkistoissa. Kun näiden sisältöä tarkastelee sen aikaisten mielialaraporttien rinnalla, voi hyvin tehdä johtopäätöksiä niiden vaikutuk-

sesta mielialoihin sekä rintamalla että kotirintamalla.

Amerikkalainen sotatiedotustoimisto OWI lähetti suomenkielistä ohjelmaa huhtikuusta 1942 elokuuhun 1945. Kesällä 1945 amerikkalaiset lopettivat suomenkieliset lähetyksensä, mutta tammikuussa 1951 ryhtyi Amerikan Ääni - Voice of America jatkamaan niitä. Professori Kolehmainen toimi suomenkielisen osaston päällikkönä syyskuuhun 1953, jolloin lähetykset Suomeen lopullisesti lopetettiin.

Suomenkielisissä lähetyksissä viljeltiin sekä kommunismin vastaista propagandaa että kulttuuria. Kolehmainen itse esitti amerikansuomalaisten vaiheisiin liittyviä historiallisia pakinoita ja esseitä. Lisäksi hänellä oli avustajana mm. Arvo ”Poika” Tuominen Tukholmassa, vaikka tätä ei silloin eikä kymmeneen vuosiin myöhemminkään tietänyt monikaan Amerikan Äänen toimittaja. Esa Arra luki ”Niilo Virran” pakinoita, joissa esitettiin suorasukaisia ajatuksia ja tietoja Stalinin ajan Neuvostoliitosta. Juuri nämä tekstit kirjoitti tavallisesti Poika Tuominen.

Amerikan Äänen Suomeen suunnatuissa lähetyksissä esiintyi 1950-luvun alussa myös USA:n entinen presidentti Herbert Hoover. Musiikkiohjelmissa oli mukana itse Marian Anderson, jonka säestäjänä toimi pitkään amerikansuomalainen Kosti Vehanen. Oskari Tokoi kommentoi kerran viikossa maailmanpoliittisia tapahtumia.

Amerikan Äänen suomenkielisen osaston henkilökuntaa 1952. Vasemmalta oikealle: Allan Nelson, Aino Salo, Eero Siltanen, John I. Kolehmainen, Reino Korhonen, Maire Jensen. Katri Blake, Henrik Roos, Esa Arra.

Keräämässä aineiston ja omien kokemustensa pohjalta professori Kolehmainen ryhtyy nyt laatimaan tutkimusta OWI:n ja Amerikan Äänen suomenkielisistä radio-ohjelmista. Tutkimus ilmestyy ensin englanniksi, mutta Kolehmainen toivoo, että se voitaisiin myöhemmin julkaista myös suomenkielisenä.

Jos lukijoillamme on hallussaan tai tie-

dossaan tutkimukseen liittyvää materiaalia toivoisimme teidän ilmoittavan siitä prof. Kolehmaiselle osoitteella:

Prof. John I. Kolehmainen
50 Parkview Dr.
Tiffin
Ohio 44883
USA

TUTKIMUS SUOMALAIS-MAROKKOLAIS- TEN VANHEMPIEN KASVATUSARVOISTA JA LAPSEN KULTTUURI-IDENTITEETTIIN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ

Tutkimuksen lähtökohtana on ajatus siitä, että suomalainen ja arabialainen kulttuuri, molempien yhteisöjen elämäntavat ja kasvatuserinne ovat toisistaan suuresti poikkeavia. Eri olosuhteissa lapsuutensa viettäneet aviopuoliset joutuvat epäilemättä tietoisesti päättämään, tai perheessä valtaa pitävä puoliso päättää lasten tulevaisuutta ja nykyisyyttä koskevista asioista tavalla, jolla voi olla erittäin kauaskantoiset seuraukset lapsen kehityksen kannalta. Lasten uskonto on eräs tärkeä tekijä. Käytännössä Islamin uskonnon noudattaminen Suomessa vaikuttaa identiteettiin ainakin pojilla ympärileikkauksen myötä ja mahdollisesti vielä ruokailussa. Perinteisesti myös tyttöjen kasvatusta poikkeaa poikien kasvatuksesta.

Merkittävästi suomalais-marokkolaisen perheen elämään vaikuttaa maa ja yhteiskunta, jossa eletään. Suomessa asuvien perheiden elämäntapa muistuttaa suomalaista: äidit ovat yleensä kodin ulkopuolella työssä (elleivät ole äitiyslomalla) ja lapset ovat päiväkodeissa tai kouluissa. Perheen yhteisesti viettämä aika rajoittuu viikonloppuihin ja lomiiin. Varsin monessa perheessä yhteiset harrastukset keskittyvät ulkoiluun ja ostoksetkiin. Kyläilyäkin harrastetaan, mutta harvoin tavataan muita marokkolaisia perheitä tai arabeja yleensä. Marokossa äiti on useimmin kotona. Jos hän on kodin ulkopuolella työssä, se rajoittaa pitkien työpäivien muodossa äidin ja lasten yhteistä olemista ja vuorovaikutusta niin, että kahdessa perheessä isoäiti tai apulainen opettivat lapsille arabian kielen ensimmäisenä kielenä. Äidin ja lasten kommunikointi rajoittui yhteisen ajan ja yhteisen kielen puutteesta. Marokos-

sa elävien perheiden elämäntapa näyttää olevan eurooppalainen. Esimerkiksi huonekalut ovat eurooppalaiset ja Suomesta tuotuja esineitä on runsaasti.

Suomalaiset naiset näyttävät tuntevan heikosti tai pinnallisesti marokkolaista tai arabialaista kulttuuria: tiedot perustuvat miehen kertomuksiin ja lomilla saatuihin kokemuksiin. Suomessa asuvista naisista ei kukaan osannut arabian kieltä, Marokossa asuvista seitsemästä haastatellusta jokainen osasi ainakin välttävästi. Kaksi Marokossa asuvaa suomalaista oli muuttanut uskontoa ja julistautunut muslimeiksi. Kuitenkin muutos heidän selityksensä mukaan oli pikemminkin oikeudellisesti-taloudellinen kuin moraalinen tai eettinen. Perheen elämäntapaan näytti vaikuttavan erityisesti naisen kulttuuri: Suomessa juhlittiin suomalaisia juhlia, pidettiin suomalaisia vaatteita ja syötiin suomalaisia ruokia, Marokossakin muistettiin joulut ja pääsiäinen paikallisten juhlien lisäksi. Suomalaisuus Marokossa oli muuttanut eurooppalaisuudeksi, parin perheen kohdalla ranskalaisuudeksi (puolisot asuivat avioiduttuaan opiskelemaan Ranskassa).

Suomessa asuvista perheistä (kaksitoista) 2/3 käytti yhteisenä kielenä suomea, muut ranskaa tai englantia. Vain kolmessa perheessä isä puhui lasten kanssa arabiaa ja lapset osasivat isän äidinkieltä. Vastaavasti Marokossa asuvista (7) perheistä kolmessa puhuttiin ranskaa, kolmessa arabiaa ja yhdessä englantia. Kolmessa perheessä äiti saattoi puhua lapsille myös suomea, vain kahdessa se oli äidin ja lasten välisen kanssakäymisen pääasiallinen kieli.

Kasvatuseriaatteet tuntuivat olevan Suo-

messä tasa-arvoisuutta tyttöjen ja poikien välillä korostava, Marokossa poikien kasvatukseen sanottiin eroavan tyttöjen kasvatuksesta. Suomessa asuvat perheet erityisesti pitivät kasvatusta vanhempien yhteisenä asiana. Marokossa asuvat perheet pitivät suomalaista kasvatuskäytäntöä liian sallivana ja lapsikeskeisenä. Ne Suomessa asuvat perheet, jotka olivat lopullisesti valinneet asuinpaikakseen Suomen olivat sitä mieltä, että lapset saavat päättää uskontonsa itse (väestörekisteri). Lapsista toivottiin avarakatseisia ja sallivia. Erilaisen ulkonäen katsottiin olevan joillekin tytöille myönteinen asia, toisia taas kiusattiin sen takia. Kaikilla lapsilla oli arabialaiset nimet.

Yksilöidentiteetti koostuu monista eri asioista. Tärkeää suomalais-marokkolaisten lasten kannalta on nimi (arabialainen), uskonto (väestörekisteri tai Islam, jolloin pojat

on ympärileikattu), vain yksi lapsi on kastettu luterilaisen kirkon jäseneksi, kieli ja sosiaaliset instituutiot, joihin lapsi kuuluu (päiväkodit ja koulut). Tällöin asuinmaa merkitsee ratkaisevaa suuntaajaa. Elämäntapa taas on eräs ryhmäidentiteetin rakennusaines. Se näyttää muodostuvan äidin kulttuurin perusteella. Yksilö- ja ryhmäidentiteetti, josta kulttuuri-identiteetti on eräs tärkeä osa, näyttävät koostuvan eri vanhemmilta saatavista rakennusaineksista. Ei voi välttyä oletukselta, että ristiriitoja saattaa ilmetä. Mitä, millä elämän alueella tai minäkäsityksen osalla ne ilmenevät on tutkittava. Miten niitä kasvatusta apuna käyttäen voitaisiin välttää, on tulevaisuuden tehtävä.

Riitta Sabour
Joensuun yliopisto